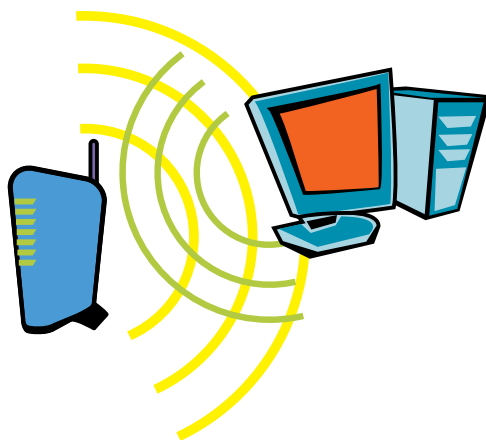

1

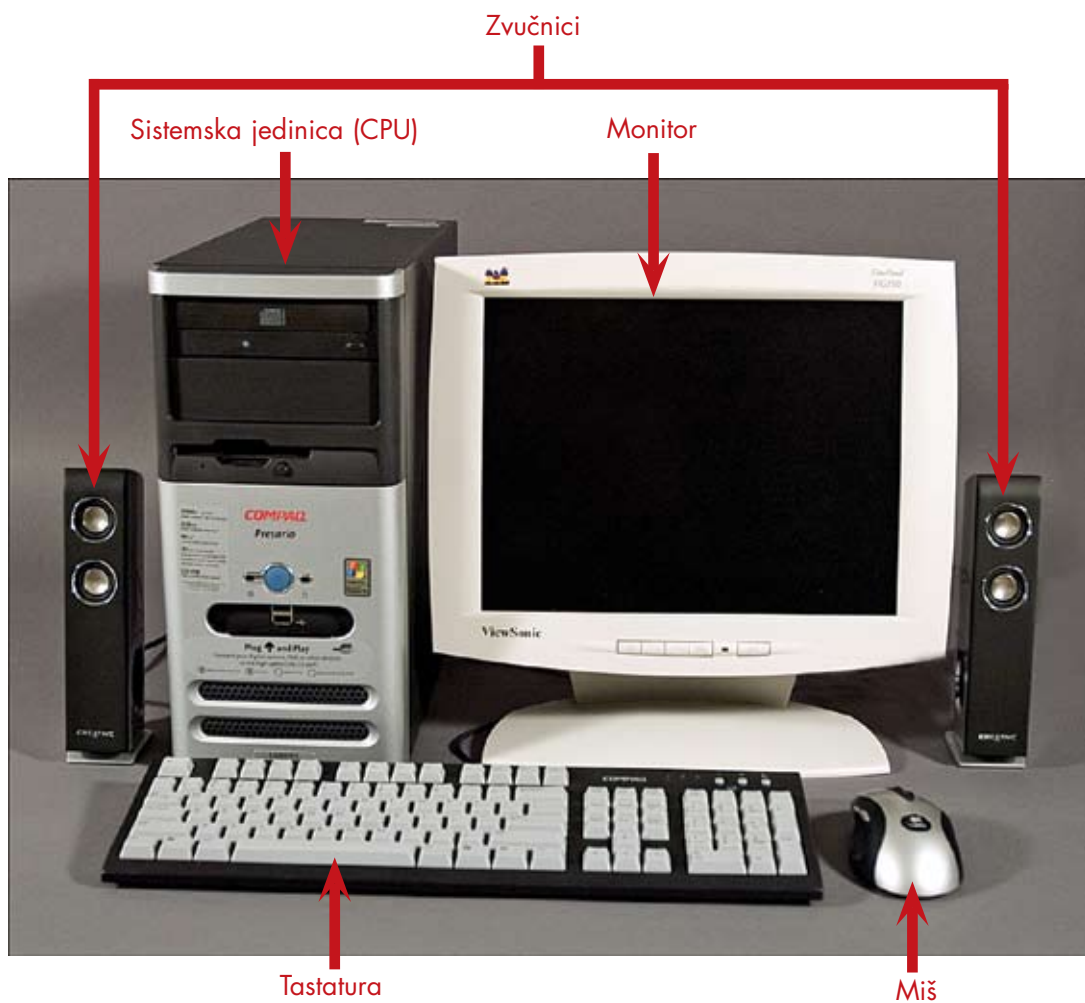
OBJAŠNENJE KAKO RADI RAČUNAR

Možda ovu knjigu čitate zato što imate novi računar. U ovom trenutku verovatno i niste svesni u šta ste se upetljali. Kakav je ovo nered od kutija i kablova – kako se sve to sklapa i kako radi?

Započnite posmatrajući fizičke komponente vašeg sistema – ono što nazivamo računarski *hardver* (engl. *hardware*). Tipičan računarski sistem sastoji se od mnoštva različitih delova. Međutim, obratite pažnju na to da ne postoje dva identična računarska sistema zato što vašem sistemu uvek možete da dodate nove komponente – ili da skinete delove koji vam više ne trebaju.

DELOVI RAČUNARSKOG SISTEMA

UPOZNAVANJE SA SISTEMSKOM JEDINICOM

Sistemska jedinica je najvažniji deo hardvera računarskog sistema. U njoj se nalaze mozak računara, diskovi i mnoge druge komponente – što je čini „matičnim brodom“ sistema.

Početak

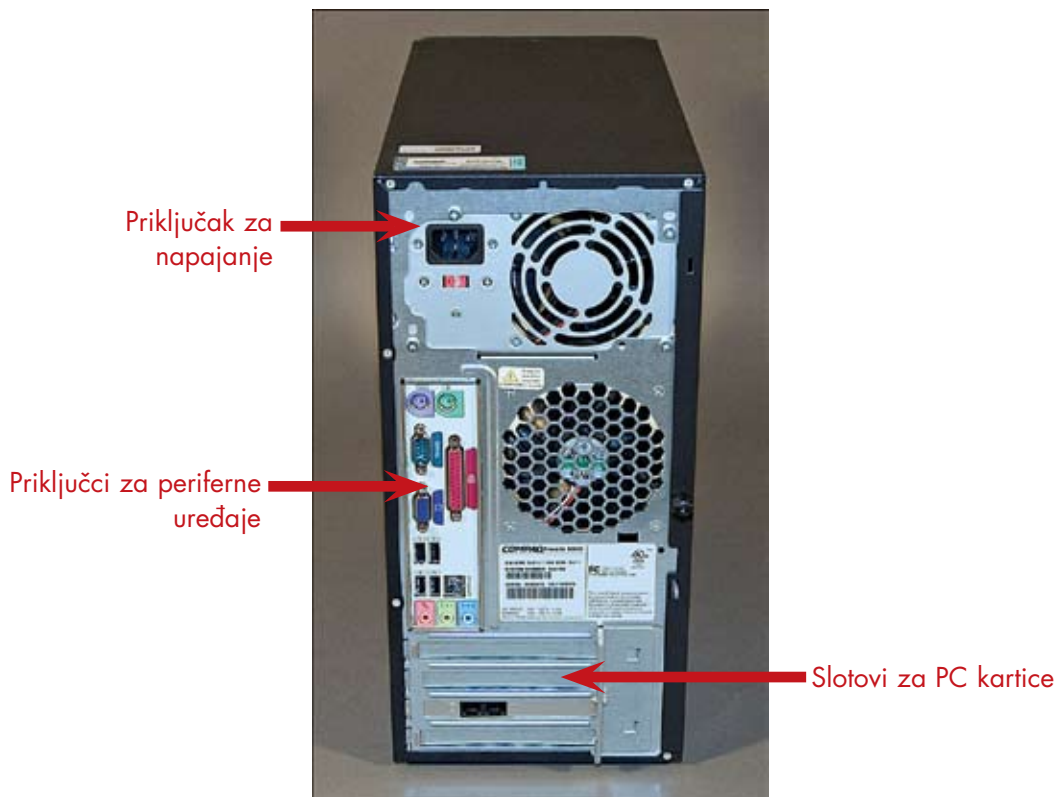

Nastavlja se

NAPOMENA

Stoni (desktop) i prenosivi (laptop) računari

Laptop ili noutbuk računar se od stonog računara razlikuje po tome što se sastoji od raznih elemenata (osim štampača) smeštenih u jedno kućište i kao dodatak ima bateriju tako da računar možete koristiti ne vezujući se za jedno mesto.

Kraj

NAPOMENA

Prednja i zadnja strana

Sa prednje strane sistemske jedinice ubacujete CD-ove, DVD-ove i ostale tipove medijuma za skladištenje. Na zadnju stranu sistemske jedinice povezuju se svi ostali delovi računarskog sistema.

NAPOMENA

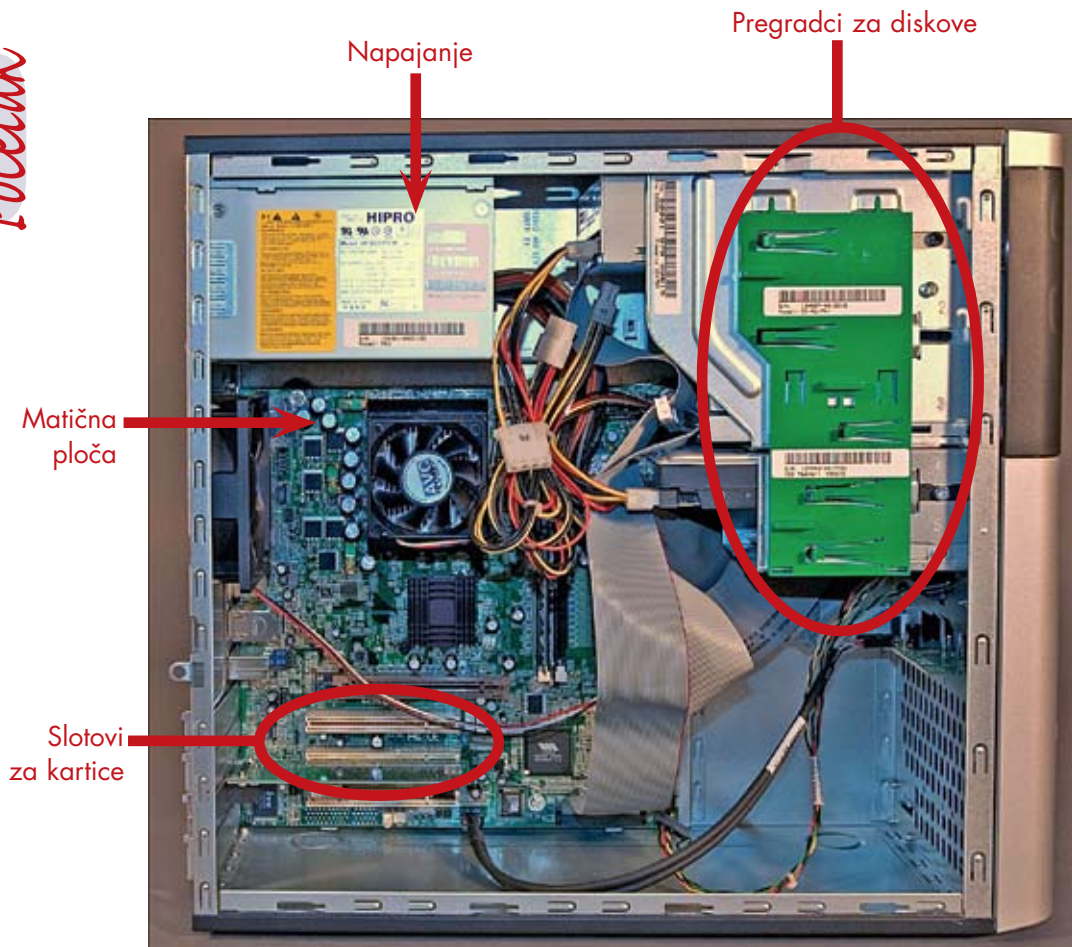
Povezivanje sa portovima

Svaka komponenta koju povezujete sa sistemskom jedinicom ima svoj jedinstveni tip priključka, tako da imate izbor različitih priključnica – u svetu računara one se nazivaju portovi.

UNUTAR KUĆIŠTA

Od svih komponenti unutar sistemske jedinice, najvažnija je *matična ploča* (engl. *motherboard*) na kojoj se nalaze mikroprocesor, memorijski čipovi i druge komponente. Na ovoj matičnoj ploči takođe se nalazi nekoliko slotova na koje možete da prikačite dodatne *ploče* (drugi naziv za njih je *kartice*) koje obavljaju specifične funkcije.

Početak

Kraj

SAVET

Otvorite kućište

Da biste otvorili kućište sistemske jedinice, proverite da li je jedinica isključena; potom odvijte velike šrafove sa obe strane ili otvorite kućište. Trebalo bi da možete da svučete celo kućište ili da otvorite gornji ili zadnji deo kućišta.

DISK UREĐAJI: DUGOTRAJNO SKLADIŠTENJE

Disk uređaj koji se nalazi u sistemskoj jedinici skladišti sve važne podatke – u vrednosti do 400 GB. Disk se sastoji od metalnih ploča koje podatke skladište magnetnim putem. Specijalne glave za čitanje/pisanje organizuju magnetne čestice na pločama, na sličan način kao što glava za snimanje zapisuje podatke na magnetne trake za snimanje.

Početak

Pregradak
za disk

Kraj

SAVET

Formatiranje diska

Pre skladištenja podataka, disk mora da bude formatiran. Kada formatirate disk, računar priprema svaku stazu i sektor diska tako da on magnetno prihvati i skladišti podatke. (Novi diskovi se najčešće isporučuju kao preformatirani.)

CD I DVD UREĐAJI

CD-ROM diskovi izgledaju isto kao i kompakt diskovi koje puštate preko audio sistema. Podaci se kodiraju u mikroskopske rupice ispod površine diska, a čitaju se sa CD-ROM-a pomoću uređaja koji koristi namenski laser. Laserski snop prati staze na disku i čita rupice, prevodeći podatke u format koji je računaru razumljiv.

Početak

Postolje za disk

Kraj

NAPOMENA

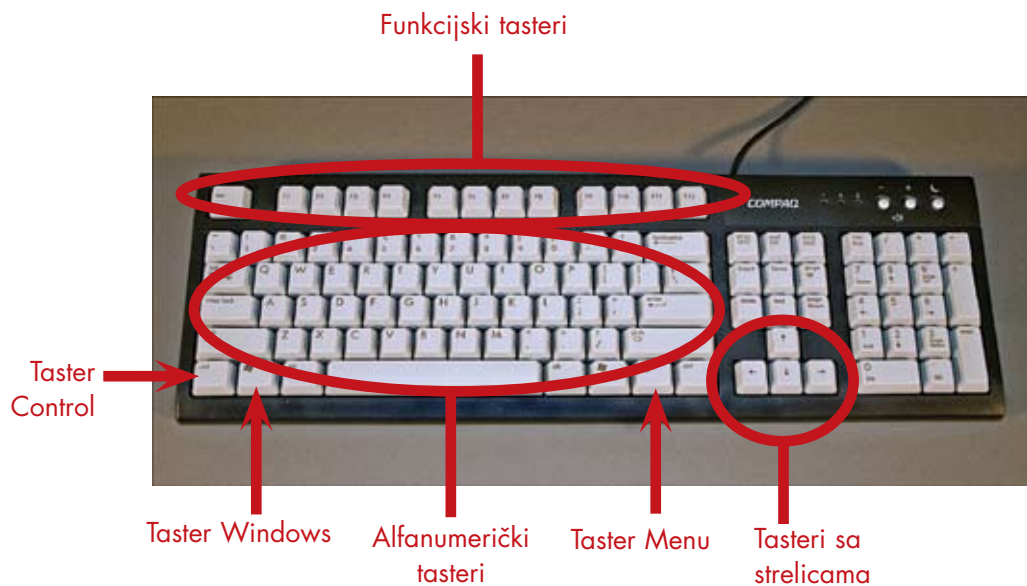
DVD protiv CD-a

Mnogi novi PC-ji se isporučuju sa kombinacijom CD/DVD uređaja. DVD uređaji rade isto kao CD-ROM uređaji, iako DVD-ovi mogu da skladište više podataka – 4.7 GB naspram 700 MB za tipičan CD-ROM. Takođe, većina DVD uređaja može da reprodukuje DVD filmove pune dužine, što PC pretvara u mali filmski uređaj.

TASTATURA

Tastatura računara izgleda i funkcioniše isto kao tastatura pisaae mašine, ali tastatura za računar ima više tastera (za navigaciju i specijalne funkcije u programu). Pritiskom tastera na tastaturi, električni signal se šalje na sistemsku jedinicu i govori mašini šta želite da ona uradi.

Početak

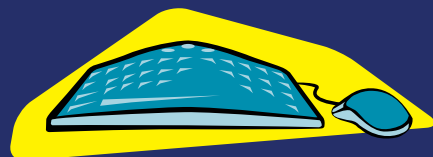
Kraj

SAVET

Bežične tastature

Ukoliko želite da izbegnete kabl, razmislite o bežičnoj tastaturi ili mišu. Ovi bežični uređaji rade pomoću radio signala i omogućavaju vam da, bez kablova, radite udaljeni nekoliko stopa od sistemske jedinice.

MIŠ

Miš je mali, ručni ulazni uređaj za računar. Kada miša prevlačite po ravnoj površini, pokazivač na ekranu (koji se zove kursor) kreće se u skladu sa pomeranjem. Kada pritisnete (pritisnete i pustite) taster miša, inicirate akciju u programu.

Početak

Kraj

SAVET

Alternative za miša

Miš je samo jedan tip ulaznih uređaja koje možete da povežete na PC. Računar takođe možete kontrolisati pomoću pokazivačkog uređaja sa kuglom (engl. trackball), džojstika, upravljačima za igrice i table za olovke.

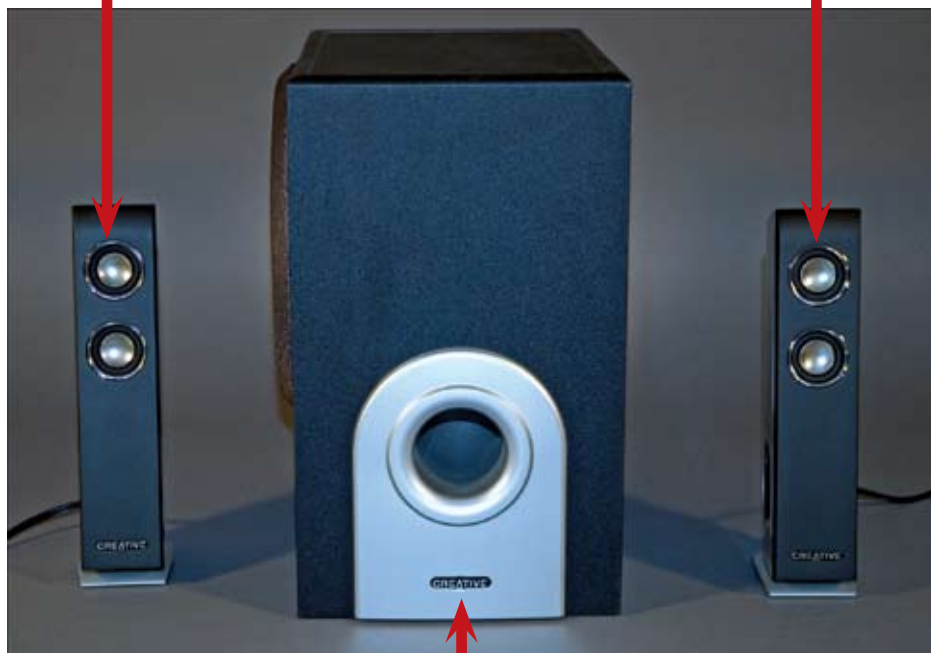
ZVUČNE KARTICE I ZVUČNICI

Danas se većina računara isporučuje sa odvojenim desnim i levim zvučnicima, ponekad zajedno sa tzv. vuferom koji omogućava bolji bas. Svi sistemi zvučnika pokreću se pomoću zvučne kartice ili skupa čipova ugrađenih unutar sistemske jedinice.

Početak

Levi zvučnik

Desni zvučnik

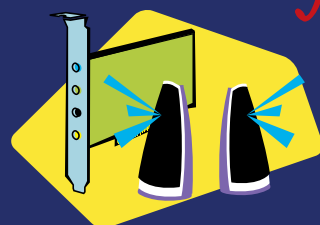
Vufer

Kraj

NAPOMENA

3D zvuk

Takozvani 3D zvučnički sistemi 5.1, isporučuju se sa pet satelitskih zvučnika (tri prednja i dva zadnja) i sa vuferom „.1” – što je odlično za slušanje filmske muzike ili za igranje dinamičnih igrica.

VIDEO KARTICE I MONITORI

Računar elektronski emituje reči i slike na monitor. Ove slike pravi video kartica koja je instalirana u vašoj sistemskoj jedinici. Podešavanja u Windowsu određuju kako da video kartica i monitor rade zajedno u prikazu slika koje vidite na monitoru.

Početak

LCD ekran

Dugme uključeno/isključeno

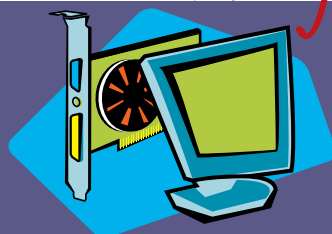
Dugmad za podešavanje

Kraj

NAPOMENA

CRT protiv LCD-a

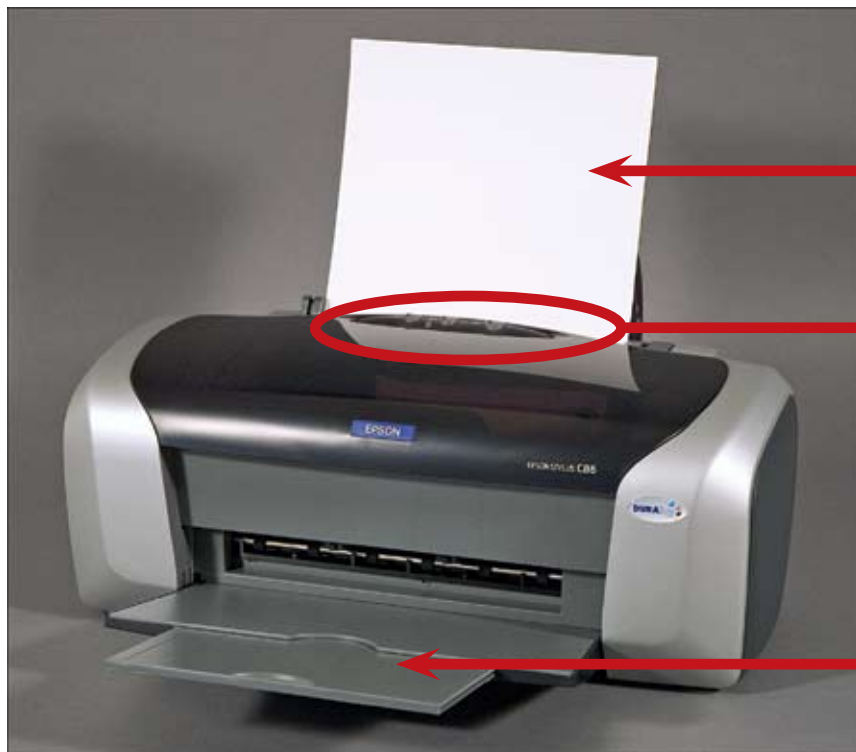
Mnogi jeftiniji sistemi koriste tradicionalne monitore sa katodnom cevi (CRT). Novi ravni monitori koriste umesto toga LCD ekran, koji zauzima manje prostora na stolu.

ŠTAMPAČI

Da biste mogli da napravite trajni zapis svog rada, u vaš sistem morate da dodate štampač. Dva najzastupljenija tipa su *laserski* i *ink-džet* štampači. Laserski štampači rade vrlo slično kao i mašine za kopiranje, primenjujući toner (mastilo u prahu) na papir pomoću malog lasera. Ink-džet štampači ispuštaju mlazeve mastila na površinu papira kako bi napravili sliku za štampanje.

Početak

Postolje
za papir

Operativna
dugmad

Izlaz za
papir

Kraj

SAVET

Crno beli štampači protiv štampača u boji

Crno beli štampači su brži od štampača u boji i bolji ukoliko štampate dopise, pisma i ostale jednobojne dokumente. Štampači u boji su neophodni ukoliko želite da štampate slike koje ste snimili pomoću digitalnog fotoaparata.

